

4.2. Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

Het realiseren van ambities kan niet geschieden zonder het nemen van risico's. Risico's horen bij het proces om zaken te veranderen. Het is belangrijk bewust te zijn van de risico's en hierop te sturen. Doorontwikkeling van het risicobeleid en bewustzijn van risico's staat hoog op de agenda. In deze paragraaf geven we inzicht in de risico's en zetten we deze af tegen de weerstandscapaciteit van de gemeente. De verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit wordt het weerstandsvermogen genoemd.

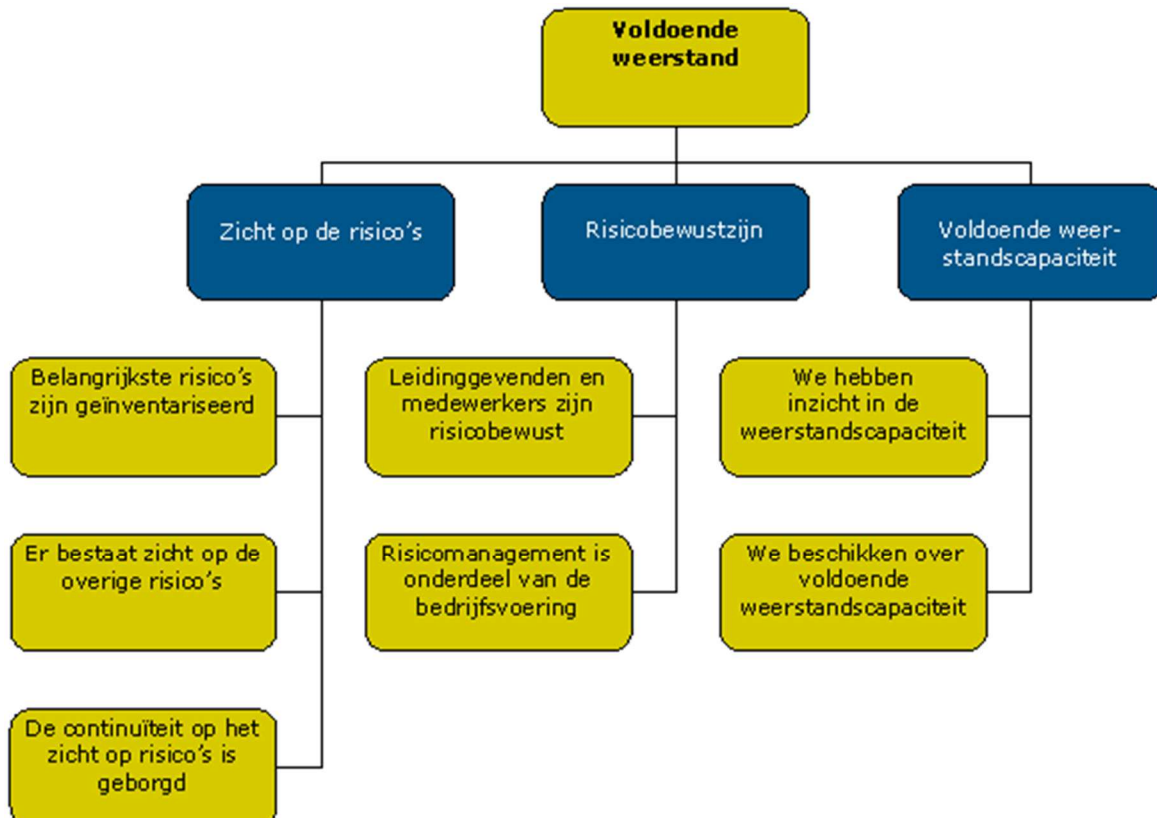
De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat :

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- de genomen maatregelen om de risico's te beheersen;
- een set financiële kengetallen met toelichting op de uitkomst.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Om er zorg voor te dragen dat risicomanagement organisatiebreed structureel meer aandacht krijgt en blijvend wordt ingebed in reguliere werkprocessen, wordt er een verbeteringslag gemaakt om de risico's beter te identificeren en te beoordelen. Bij het in kaart brengen van de risico's wordt met name aandacht besteed aan risico's die betrekking hebben op omgeving, personeel, organisatie, ICT en gebeurtenissen die zich mogelijk voordoen op het juridische vlak. Belangrijk onderdeel van het risicomanagement is het risicobewustzijn.

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor?

Prioriteiten	Doelstelling	Activiteiten 2018
Zicht op risico's	Belangrijkste risico's zijn geïventariseerd	In een gesprek met de afdeling worden de risico's geïventariseerd en interne beheersingsmaatregelen getroffen.
	Er bestaat zicht op de overige risico's	De afdelingshoofden bewaken de aandacht voor risico's. In de planning- en control documenten vindt terugkoppeling plaats.
	De continuïteit op het zicht op risico's is gewaarborgd.	Bij het beschrijven van processen is risicobeheersing opgenomen.
Risicobewustzijn	Leidinggevenden en medewerkers zijn risicobewust.	In de beleidsnotities wordt zo nodig ingegaan op de risico's. Risicobewust zijn wordt meegenomen in het management development traject.
	Risicomanagement is onderdeel van de bedrijfsvoering.	In de procesbeschrijvingen is risicobeheersing opgenomen.
Voldoende weerstandscapaciteit	We hebben inzicht in de weerstandscapaciteit.	We hebben de beschikbare weerstandsmiddelen geïventariseerd.
	We beschikken over voldoende weerstandscapaciteit.	We hebben een globale inschatting gemaakt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover kan worden beschikt om niet geraamde lasten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. De weerstandscapaciteit bestaat uit incidentele en structurele middelen. Incidentele middelen zijn eenmalig in te zetten zoals reserves. Een structureel middel is de maximale ruimte om de belastingopbrengsten te verhogen. De ruimte in de weerstandscapaciteit is het verschil tussen de weerstandscapaciteit en het totaal van alle risico's.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit (in € 1.000) stand per 1 januari:	2018	2019	2020	2021
Algemene reserve	65.404	63.499	62.648	62.036
Stille reserves	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	66.404	64.499	63.648	63.036

- Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve komt in aanmerking voor de weerstandscapaciteit. De omvang van de algemene reserve bedraagt per 1 januari 2018 € 65,4 miljoen. Inzet van de reserve veroorzaakt een rentenadeel in de exploitatie.

- Stille reserves

In diverse eigendommen, zoals gebouwen en aandelen, zitten stille reserves. De te verwachten opbrengst van onroerende zaken zijn in 2015 opnieuw geactualiseerd en geraamd op € 9,2 miljoen. De opbrengsten zijn gedeeltelijk gebruikt voor de investeringsstrategie Holland Rijnland.

Daarvoor is gefaseerd € 5,9 miljoen nog nodig. Een bedrag van € 2 miljoen kan worden aangemerkt als stille reserve. Wij hebben de stille reserve voor 50 % ingeboekt.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit (in € 1.000) stand per 1 januari:	2018	2019	2020	2021
<i>Onbenutte belastingcapaciteit:</i>				
Onroerende zaakbelastingen	1.583	1.583	1.583	1.583
Hondenbelasting en Toeristenbelasting	200	200	200	200
Onvoorzien	25	25	25	25
Totaal structurele weerstandscapaciteit	1.808	1.808	1.808	1.808

- Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit betreft de ruimte tussen de feitelijk geraamde inkomsten uit belastingen (onroerende zaakbelastingen (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffingen) versus de maximaal te realiseren inkomsten. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit OZB wordt de ruimte bepaald tussen het voorgestelde Teylingse OZB-tarief in de begroting en het door het Rijk vastgestelde drempeltarief voor 'artikel 12'-gemeenten. (Het Rijk heeft aangegeven bij welk tarief (percentage) een gemeente onder curatele wordt gesteld en een zogenoemde artikel 12 status krijgt). Ook het dekkingspercentage van de tarieven voor rioolheffing en afvalstoffenheffing is onderdeel van de onbenutte belastingcapaciteit. In Teylingen is voor de tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing gekozen voor 100% kostendekking. Ook voor de leges (inclusief bouwleges) is gekozen voor 100% kostendekking. Op dit onderdeel is geen onbenutte belastingcapaciteit aanwezig.

In 2009 zijn de Hondenbelasting en de Toeristenbelasting afgeschaft. Deze zijn aan de onbenutte belastingcapaciteit toegevoegd.

- Onvoorzien

Onvoorzien is een verplicht te ramen bedrag in de begroting voor het opvangen van onontkoombare en niet uit te stellen uitgaven die ten tijde van het opstellen van de begroting niet zijn voorzien. Het is een post waarop nooit rechtstreeks betalingen (mogen) worden gedaan. Voor de inzet van dit budget is een begrotingswijziging nodig. Het budget onvoorzien wordt verlaagd ten gunste van het benodigde uitgavenbudget. Structureel is een bedrag van € 25.000 geraamd.

Risico's

De risico's zijn in het hierna volgende overzicht per programma inzichtelijk gemaakt.

Korte toelichting op de gehanteerde systematiek:

1. In de eerste kolom worden de risico's genummerd, deze nummering sluit aan bij de eventuele toelichting op het risico vermeld onder elk programma;
2. In de tweede kolom wordt het risico omschreven;
3. In de derde kolom staat de kans uitgedrukt in percentages dat het risico zich voordoet, tussen 10% en 25% (voorheen: laag), 25% en 50% (voorheen: middel) en tussen 50% en 75% (voorheen: hoog);
4. In de vierde kolom worden de maximale financiële gevolgen geïdentificeerd indien een risico zich voordoet.

Inventarisatie van de risico's

In deze paragraaf worden de onderkende risico's verwoord. Niet van elk risico is de kans dat het risico zich voordoet even groot. Ook heeft niet elk risico een gelijke mate van financiële impact.

Risico's Programma 1 Ruimte, Wonen, Mobiliteit en Duurzaamheid

Nr.	Risico	Kans	Bedrag
1.	Grondexploitatie (vertraging projecten)	>10% <25%	1.000.000
2.	Bodemverontreinigingen	>10% <25%	300.000
3.	Bijdrage investeringsfonds Holland Rijnland (opbrengst verkoop gem. eigendommen)	>25% <50%	1.500.000
4.	Planschade	>10% <25%	500.000
5.	Omgevingsdienst West-Holland	>10% <25%	50.000

Toelichting op de risico's van Programma Ruimte, Wonen en Duurzaamheid

1. Wij voeren een combinatie van actief en passief grondbeleid (zie paragraaf Grondbeleid). Bij grondexploitaties in Sassenheim is er sprake van een actief grondbeleid. Deze grondexploitaties zijn voor ons risico en onze rekening. Vertraging betekent financieel risico (extra financieringslasten), juridische complicaties en extra inzet van het ambtelijk apparaat. Voor verdere informatie over de voortgang en risico's van de grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid. De gemeente loopt als grondeigenaar een risico. In het slechtste geval moet de boekwaarde van de grond worden afgeraamd naar de marktwaarde.
2. In algemene zin geldt dat er voor ons een financieel risico bestaat van sanering van locaties met een bodemverontreiniging. Om dit risico op te vangen beschikt de gemeente over een reserve bodemsanering (31 december 2016: € 413.350).
3. Jaarlijks moet de gemeente een bijdrage van ruim € 0,7 miljoen betalen aan het investeringsfonds Holland Rijnland (verplichting 2017-2024: € 5.9 miljoen). De Bijdrage wordt betaald uit de reserve Investeringsstrategie Holland Rijnland (31/12/2016: € 1.1 miljoen). Opbrengsten van de verkoop van gemeentelijke eigendommen worden gestort in de reserve. Als de geraamde verkopen niet worden gerealiseerd moeten andere middelen uit de exploitatie worden gevonden om de jaarlijkse bijdrage te dekken.
4. De schadeclaims op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) worden niet geraamd. Voor de nieuwe plangebieden die wij zelf ontwikkelen, zijn wij in beginsel eigen risicodragers. In de reguliere bedrijfsvoering zijn maatregelen ingebouwd om planschade te beperken. Bij de ontwikkeling van particuliere planwijzigingen sluiten wij overeenkomsten om de planschade af te wentelen op de initiatiefnemer.
5. De financiële positie van de dienst is onvoldoende. In 2017 zijn maatregelen in uitvoering genomen om de positie te verbeteren. Mochten de maatregelen niet leiden tot de gewenste financiële robuustheid, dan kan dit leiden tot een extra bijdragen van de deelnemende gemeenten.

Risico's Programma 3 Sociaal Domein

Nr.	Risico	Kans	Bedrag
1.	De beoogde inzet vanuit het sociaal netwerk blijkt in de praktijk beperkt mogelijk (WMO, Jeugd)	>25% <50%	50.000
2.	De vraag naar (kosten van) zorg/ondersteuning overstijgt het budget (WMO, Jeugd)	>25% <50%	200.000
3.	Beoogde integraliteit van hulpverlening komt niet tot stand (WMO, Jeugd)	>50% <75%	25.000
4.	Loonkosten van zittende Wsw-ers drukken onevenredig zwaar op het totale P-budget (Participatie)	> 25% <50%	75.000
5.	Wet werk en bijstand (Wwb)	>25% <50%	104.000
6.	Verandering BTW regime sportaccommodaties	>50% <75%	PM
7.	Leerlingenvervoer	>25% < 50%	30.000

Toelichting op de risico's van Sociaal Domein

In bollen 5 verband zijn de financiële risico's (oorzaak, gevolg, maatregel) op het gebied van de nieuwe taken in het Sociaal Domein geïnventariseerd. Hieronder zijn de belangrijkste risico's opgenomen.

De vraag naar (kosten van) zorg/ondersteuning overstijgt het budget (**WMO, Jeugd**)

Oorzaak

- zorgaanbieders voeren financieel wanbeleid,
- zorgvolume vermindert en/of zorgaanbieders krijgen geen of minder contracten,
- zorgaanbieders spelen niet (tijdig) in op gewijzigde situatie,
- zorgaanbieders schrijven met een te scherpe prijs in op aanbestedingen,
- bezuinigingsopgave door het Rijk is fors,
- gemeente moet beleid aanpassen vanwege uitspraken rechter,
- autonome ontwikkelingen in de samenleving,
- ruim gebruik van huisarts en kinderrechter (verwijzing naar jeugdhulp),
- de besparing als gevolg van de innovatie is niet snel genoeg in te boeken,
- beoogde inzet op preventie en algemene voorzieningen blijft achter door bezuinigingen,
- preventieve signalering in de wijk vindt niet plaats
- professionals hebben niet de juiste kennis en expertise met de doelgroep,
- inzet sociaal netwerk blijft achter bij verwachtingen,
- nieuwe cliëntengroep heeft grotere hulpbehoefendheid,
- geen doorstroom.

Gevolg

- langere wachtlijsten,
- zorg kan niet gecontinueerd worden,
- gemeente kan niet aan de verplichte zorglevering voldoen,
- burgers moeten veranderen van zorgaanbieder,
- toename klachten en incidenten,
- gemeente moet ingrijpen en andere zorgaanbieders contracteren.
- cliënt komt pas in beeld als er sprake is van zware (en dure) problematiek
- overschrijding gemeentebudget,

Maatregelen

- monitoren, analyseren en prognostisering van budget en uitgaven en cliënten,
- heroverwegen beleid,
- opdrachtgeverschap goed invullen om preventief te kunnen handelen en tijdig te kunnen sturen,
- opstellen draaiboek (incl. communicatieplan) bij faillissement specialistische zorgaanbieder.
- invulling accounthouderschap,
- inzetten extra financiële middelen (bestemmingsreserve)

3. *Risico*

Beoogde integraliteit van hulpverlening komt niet tot stand **(WMO, Jeugd)**

Oorzaak

- cultuuromslag bij zorgaanbieder gaat langzaam,
- zorgverlener stelt organisatiebelang boven samenwerking,
- samenwerking tussen organisaties stagneert.

Gevolg

- in-efficiency in de dienstverlening,
- stijging van de kosten,

Maatregelen

- meer sturing / regie op samenwerking door inzet extra capaciteit,
- partijen tijdig en blijvend betrekken bij inrichting nieuwe stelsel,
- invulling regierol van de gemeente en het opdrachtgeverschap.

4. *Risico*

Loonkosten van zittende Wsw-ers drukken onevenredig zwaar op het totale P-budget

(Participatie)

Oorzaak

- bestand Wsw-ers per 1-1-2015 neemt nagenoeg alleen af door pensioen en overlijden.
- De komende jaren loopt de bijdrage per SE (WSW-plek) terug.
- mogelijkheden tot verdere kostenreductie binnen de GR KDB zijn beperkt

Gevolg

- beschikbare gelden van P-budget voor de overige doelgroepen is te beperkt.

Maatregelen

- re-integratie zittende Wsw-ers bevorderen, overleg met en invloed uitoefenen op de GR waar de Maregroep onder valt.

Overige risico's

5. In tijden van economische recessie wordt het beroep op uitkeringen groter. Ondanks het herstel van de economie wordt vanwege de extra statushouders een lichte stijging verwacht. Een stijging van 8 bijstandsklanten (2017 t.o.v. 2016) betekent een kostenpost van 104.000. Het Rijk vergoedt een deel van de kosten. De vergoedingssystematiek heeft een vertraagde werking: 1 à 2 jaar later wordt de verrekening opgemaakt. Het aantal bijstandsccliënten bedroegen per 2014: 246 (werkelijk), 2015 : 264 (werkelijk), 2016 : 268 (halfjaarcijfers), 2017 : 266 (begroting).

6. Bij investeringen in sport, zoals aanleg van kunstgrasvelden en sportzalen, vormt btw momenteel geen kostenpost voor de gemeenten. De gemeente kan volstaan met een investeringsbijdrage exclusief btw omdat de betreffende sportstichtingen gebruik kunnen maken van het sportbesluit. Reeds vanaf 2013 hangt de verruiming van de btw-sportvrijstelling boven het hoofd. Naar aanleiding van Europese rechtspraak is de Staatssecretaris van Financiën voornemens de sportvrijstelling aan te passen. Deze verruiming van de sportvrijstelling heeft tot gevolg dat ook de ter beschikkingstelling van sportaccommodaties, door onder meer gemeenten, is vrijgesteld van btw. Gemeenten hebben dan geen recht meer op aftrek van de btw op de investerings- en exploitatielasten en lopen mogelijk tegen correcties aan (herziening) van eerder in aftrek gebrachte btw. De staatssecretaris bevestigt nogmaals dat een wijziging van de btw-sportvrijstelling op termijn onvermijdelijk is. Op korte termijn ziet het kabinet geen mogelijkheid om de budgettaire gevolgen in te passen. Gelet op de kabinetsformatie, is het ons inziens aannemelijk dat de

wetswijziging zal worden aangekondigd in het Belastingplan 2018. Dat wil zeggen, na de aantreding van het nieuwe kabinet. In dat geval zal de wetswijziging naar verwachting per 1 januari 2018 in werking treden.

7. De kosten voor het leerlingenvervoer is een risicofactor met een open einde regeling. Daarnaast wordt vanaf schooljaar 2017-2018 het vervoer voor onderwijs-zorgarrangementen en het jeugd GGZ vervoer aan het leerlingenvervoer toegevoegd. Een deel van de dekking hiervoor krijgen we terug van Holland Rijnland. Ook dit betreft een open einde regeling en kan dus hoger (of lager) uitpakken.

Risico's Programma 4 Leefomgeving

Nr.	Risico	Kans	Bedrag
1.	Beheerplannen openbare ruimte	>25% <50%	100.000
2.	Groot onderhoud Herenweg	>25% <50%	1.000.000

Toelichting op de risico's van Programma Leefomgeving

Het risico Reconstructie Zijldijk, opgevoerd in de begroting 2017, is vervallen. De uitvoering is opgenomen in de uitvoeringsplannen.

1. Wij actualiseren periodiek de beheerplannen. Deze actualisatie kan leiden tot veranderende uitgaven, welke afwijken van de kosten opgenomen in de begroting. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' staat aangegeven welke beheerplannen aanwezig zijn en wanneer actualisatie nodig is. Daarnaast kunnen bij het onderhoud van de buitenruimte onverwachte tegenvallers optreden, bijvoorbeeld: asbest, vervuilde grond, kabels, schades, verzakkingen, langdurige vorstperiodes etc.
2. Ramingen in de begroting zijn gebaseerd op de uitvoering van groot onderhoud Herenweg. Financiële risico's zitten in staat van de ondergrond en de gewenste herinrichting vanuit participatie.

Risico's Programma 5: Dienstverlening

Nr.	Risico	Kans	Bedrag
1.	Samenwerking vergunningen	>60%	€ 80.000,-
2.	Omgevingswet	50%	€ 70.000,-

Toelichting op de risico's van Programma Dienstverlening

1. We gaan de samenwerking in de regio en de kwaliteit van vergunningverlening toekomstproof maken. We gaan samenwerken met Hillegom en Lisse. Er moeten aanloopkosten gemaakt worden om de centrumgemeente vorm te kunnen geven. Voor de aanloopkosten is nog geen bedrag opgenomen. Er is in de begroting wel meerjarig een besparing opgenomen van € 20.000.
2. Er is op dit moment nog onvoldoende in beeld welke extra taken er op ons af zullen komen met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2019. De kans bestaat dat voor deze taken extra formatie nodig is.

Risico's Programma 6 Bestuur, Veiligheid en Financiën

Nr.	Risico	Kans	Bedrag
1.	Afschaffen precariobelasting	>50% <75%	2.600.000
2.	Algemene uitkering	>50% <75%	pm
3.	Gewaarborgde geldleningen natuurlijke en rechtspersonen	>10% <25%	350.000 (5 procent)
4.	Gewaarborgde geldleningen Waarborgfonds Sociale Woningbouw	>10% <25%	pm
5.	Verbonden partijen	>25% <50%	500.000
6.	project subsidies van provincie of rijk	>10% <25%	500.000 (schatting)
7.	Renteontwikkeling	>25% <50%	pm
8.	Rampen / crisisbestrijding	>10% <25%	500.000 (schatting)
9.	Vandalisme	>10% <25%	65.000
10.	Automatisering / ICT	>25% <50%	820.000
11.	Vennootschapsbelasting	>10% <25%	677.864
12.	Belasting inkomsten niet-woningen	>50% < 75%	90.000
13.	Aanbestedingen	>10% < 25%	50.000
14.	Rente baten Hybride lening	>10% < 25%	pm

Toelichting op de risico's van Programma Bestuur, Veiligheid en Financiën

- Per 1 juli 2017 is de precariobelasting op nutsbedrijven met een overgangstermijn van 5 jaar afgeschaft. De financiële gevolgen voor de begroting betreft een gederfde inkomst van € 2,7 miljoen structureel vanaf 2022. Gemeenten kunnen het volledige bedrag op basis van maximaal het geldende tarief per 1 januari heffen t/m het jaar 2021. Het is te verdedigen dat circa € 855.000 van de € 2,7 miljoen verlegd wordt naar de inwoners van Teylingen rekening houdend met het uitgangspunt van gelijkblijvende lastendruk voor de burgers van

Teylingen. Besluitvorming hierover wordt gezien in het geheel van de plannen rondom de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied.

2. De Algemene Uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Als gevolg van veranderend beleid van het Rijk en de beheersing van het EMU-saldo is de ontwikkeling van de algemene uitkering aan verandering onderhevig. We volgen dit door de verschillende circulaire's die het Rijk uitbrengt en nemen indien nodig daarop maatregelen.
3. Er zijn aan diverse instellingen gewaarborgde geldleningen verleend. De grootste gewaarborgde lening is aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) verleend (€ 7 miljoen). Jaarlijks ontvangen wij de begroting en de jaarrekening van de instellingen en toetsen deze actief.
4. Voor de toetsing van gewaarborgde geldleningen maakt Teylingen gebruik van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het betreffen waarborgen aan de vier woonstichtingen. Aanvragen voor de waarborg van geldleningen worden door het WSW getoetst. Het WSW heeft hiervoor een risicomonitoring opgezet die moet voorkomen dat er daadwerkelijk aanspraak op de borgstelling wordt gedaan.
5. Teylingen heeft in een aantal organisaties een bestuurlijk en financieel belang (zie paragraaf verbonden partijen). Dit behelst een risico omdat Teylingen verplicht kan worden bij te springen bij eventuele nadelige resultaten van desbetreffende organisaties. Dit risico is vergroot omdat in het verleden in het kader van ombuigingsoperaties, taakstellende bezuinigingen aan de verbonden partijen zijn opgelegd.
De gemeenteraad- en/of collegeleden welke binnen de verbonden partij de gemeente vertegenwoordigen, nemen een steeds actievere rol in zodat - indien nodig - tijdig kan worden bijgestuurd.
Recentelijk (september 2017) heeft ons het bericht bereikt dat de staatssecretaris van Financiën de Tweede Kamer heeft geïnformeerd over de beëindiging van de mogelijkheid voor ambtelijke fusieorganisaties om een btw vrijstelling toe te passen. Samenwerken wordt voor een gemeente mogelijk duurder. De exacte gevolgen en financiële consequenties zijn bij het uitbrengen van deze begroting nog niet bekend.
6. Door wijzigingen van het Rijksbeleid veranderen de taken en bevoegdheden van de gemeente. Daarmee veranderen ook de risico's. Te denken valt aan de drie decentralisaties (Werken naar vermogen, Begeleiding AWBZ, Jeugdzorg), de ontwikkelingen bij inburgering en de invoering van de Omgevingswet. We zijn hierop voortdurend alert en handelen proactief.
7. De renteontwikkelingen worden actief gevolgd. De liquiditeitenprognose wordt ieder kwartaal geactualiseerd. Via de planning- en control documenten wordt de raad geïnformeerd. Voor onze rentevisie is de prognose van de Bank Nederlandse Gemeenten leidend.
De NUON gelden zijn in 2015 herbelegd bij de BNG. In het geval dat de gelden vrijvallen lopen wij een herbeleggingsrisico.
8. Teylingen ligt dicht bij Schiphol, heeft twee stations en diverse bedrijven binnen haar gemeentegrenzen waarbij een calamiteit kan voorkomen. Door het volgen van rampentrainingen en door de deelname aan rampenoefeningen wordt de organisatie voorbereid.
9. De gemeente is verzekerd tegen brand-, storm-, vliegtuig- en inbraakschade voor gebouwen. In totaal betreft dit ± 65 objecten. Het eigen risico per schade bedraagt € 1.000. Schades door vandalisme aan overige eigendommen zijn voor rekening van de gemeente. Een risico betreft een lagere uitkering dan de werkelijke schade bij eventuele onderverzekering. De verzekerde waarden van de gebouwen zijn volgens de polissen geïndexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan gezien door taxaties (gebouwen om de zes jaar en inventarissen om de drie jaar). De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen welke tot op heden toereikend zijn.
10. Met de aanschaf en onderhoud van ICT en automatisering zijn grote bedragen gemoeid. Uitval van automatisering levert een risico op, met name omdat de dienstverlening steeds

meer wordt gedigitaliseerd en geacht wordt 24/7 beschikbaar te zijn. Opschaling in HLT-verband betekent in dit kader een verkleining van de risico's. Ook op de informatiebeveiliging worden audits uitgevoerd. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt nader ingegaan op informatiebeveiliging.

11. Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC en in oktober 2016 voorgelegd aan de Belastingdienst, wijst er op dat Teylingen geen onder de vpb vallende activiteiten heeft. De Belastingdienst heeft hierover nog geen formeel standpunt ingenomen.
12. Bij de bepaling van het OZB tarief niet-woningen wordt geen rekening gehouden met leegstand niet-woningen. Ervaring leert dat er ieder jaar sprake is van leegstand waardoor minder OZB inkomsten worden gerealiseerd dan op begrotingsbasis was geraamd. Ingeschat nadeel is maximaal 90.000 per jaar.
13. Het niet juist uitvoeren van de aanbestedingswet kan risico's met zich meebrengen. Om deze risico's te verkleinen zijn wij aangesloten bij een samenwerkingsverband in de regio, de stichting RIJK.
14. Aan de BNG is € 25.2 miljoen tegen een vast rente percentage verstrekt als Hybride lening. Vanaf 2021 heeft de BNG de mogelijkheid om de lening af te lossen. Afhankelijk van eventuele aflossing en van het rente percentage bij het wederom uitzetten van de middelen loopt de gemeente vanaf 2021 een risico op renteopbrengst.

Conclusie weerstandsvermogen gemeente Teylingen

Om vast te stellen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de som van de per programma geïntariseerde, gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit leidt tot een ratio van het weerstandsvermogen. Voor de gemeente Teylingen komt de score uit op een 6. Gelet op de landelijk gehanteerde tabel inzake de weerstandsnorm, waarbij een uitkomst van > 2 de betekenis heeft van uitstekend, kan de ratio voor Teylingen als uitstekend worden gekwalificeerd.

Financiële kengetallen

In 2014 heeft de commissie Depla geadviseerd over vernieuwing van de begroting en de verantwoording van gemeenten. Om de financiële positie van gemeenten weer te geven en onderling landelijk te vergelijken, is onder andere geadviseerd om vanaf de begroting 2016 de volgende financiële kengetallen op te nemen.

Kengetallen Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2016	Beg. 2017	Beg. 2018	Beg. 2019	Beg. 2020	Beg. 2021
Netto schuldquote	17,0%	48,4%	32,7%	27,7%	33,9%	7,4%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-30,2%	5,6%	-19,0%	21,0%	-17,6%	-7,7%
Solvabiliteit	66,6%	60,9%	64,9%	64,4%	66,4%	71,4%
Grondexploitatie	3,4%	1,5%	0,9%	-0,5%	-2,0%	-0,8%
Structurele exploitatieruimte	3,3%	1,0%	3,6%	4,1%	4,9%	4,6%
Woonlasten Teylingen t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	94,2%	93,6%	91,7%	92,1%	92,5%	92,9%

De kengetallen geven het volgende aan:

Netto schuld quote: Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering.

Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen: Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan

bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering.

Solvabiliteit: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie zet de bouwgrond in exploitatie af tegen de totale baten (excl. mutaties reserves). De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost.

Structurele exploitatieruimte: Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De berekening is uitgewerkt in de financiële begroting paragraaf 5.2.4.

Woonlasten Teylingen: De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan het landelijk gemiddelde. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf lokale lasten.

Beoordeling kengetallen

Het kengetal grondexploitatie is zeer laag, wat een gering risico aangeeft bij het afdekken van eventuele verliezen op de grondpositie, bijvoorbeeld door te sturen op begrote inkomsten, danwel gebruik te maken van de mogelijkheden die de structurele exploitatieruimte biedt. Daarnaast kunnen financiële risico's intern goed opgevangen worden getuige de hoge solvabiliteitsratio en de relatief lage netto schuldquote. Waarbij de categorie 1A en 1B niet los van elkaar beoordeeld kunnen worden. Het verschil laat zich verklaren door de uitgezette hybride lening bij de BNG. Ook woonlasten in Teylingen bieden ingeval van structurele tekorten soelaas om deze tekorten af te dekken.